

Статьи о семинаре

Zweimal Frankfurt und zurück

Eindrücke von einem Fortbildungsseminar
an der Europa-Universität Viadrina in Frankfurt/Oder

1. Was machen Lehrer eigentlich in den Ferien?

Z. B. das Fortbildungsseminar für Lehrer der russischen Sprache als Fremdsprache (RSF) in Frankfurt/O. besuchen. Das diesjährige Thema „Interaktive Methoden und Materialien für den Unterricht in RSF außerhalb des Zielsprachenlandes“ klang nicht spektakulär, aber auch nicht so, dass man es als einigermaßen aufgeschlossene Russischlehrerin ignorieren würde. Veranstalter und Referenten hingegen überzeugten auf Anhieb. Frau E. Dormann hatte in ihrer unermüdlichen und konsequenten Art im Vorfeld dafür gesorgt, dass sich jeder von uns mit den Aktiven und den Inhalten detailliert befassen konnte. Uns wurden Musterseminare (Master Classes) in Aussicht gestellt! Na, das ist doch mal etwas Praktisches aus unserem Berufsalltag, sagte ich mir und meldete mich an.

Ein zusätzlicher Reiz bestand auch in der Anwesenheit einer leitenden Vertreterin des renommierten und bei Russischlehrern sehr beliebten Verlags „Russkij Jazyk“, weiß man doch, wie dünn das Angebot an geeignetem Unterrichtsmaterial, vor allem für Hochschulen, hierzulande gesät ist.

2. Ganz Europa spricht Russisch

Diesen Eindruck musste man bekommen im Hinblick auf die 23 teilnehmenden Lehrer und Lehrerinnen aus 9 Ländern. Denn neben den zwei Referenten aus Polen, mir aus Berlin und einem Kollegen aus Neu-Delhi waren alle anderen Teilnehmer russischer, weißrussischer oder ukrainischer Herkunft, die jedoch seit vielen Jahren an Hochschulen in Deutschland, Schweden, Großbritannien, Portugal und Tschechien unterrichten.

2.1. Welches Lehrbuch ist für mich das Richtige?

Frau Svetlana Remisowa leitet seit 1993 die Lehrbuchabteilung des Verlags „Russkij Jazyk“ und war vorher Russischlehrerin am Puschkkin-Institut in Moskau. Diese zweifache Profilierung verleiht ihr große Kompetenz und Professionalität bei der Einschätzung von Unterrichtsmethoden und Lehrmaterialien. So hatte sie viele neuere Ausgaben im Gepäck, die auch schnell Abnehmer fanden.

Frau Remisowa vertrat die Ansicht, dass für die russische Sprache sowohl traditionelle wie auch moderne Lehrmethoden ihre Anwendung finden sollten. So kommt wohl kein Russischlerner darum herum, Lexik und Grammatik permanent zu trainieren, um im Alltag wie in der Ausbildung im Zielsprachenland zu bestehen. Gleichermäßen weiß sie, dass unter den heutigen Bedingungen dem selbständigen Lernen eine immer größere Bedeutung zukommt. Deshalb bietet ihr Verlag neben Lehrbüchern fast immer mit Audiomaterialien verknüpft) auch Material für das E-learning an. Sehr erfreulich angesichts meiner übervollen Anfängerkurse, dass der Verlag in zunehmendem Maße Lehrmaterialien zum Lesen, Schreiben und Hörverstehen ab Stufe A2 anbietet. Im Anschluss an die Präsentation berichteten die Teilnehmer von ihren Erfahrungen mit Russischlehrbüchern. Dem Internet sei Dank, waren unsere Gemeinschaftsproduktionen mit Charkow und auch mein erster Film recht gut bekannt.

2.2. „Prosit Neujahr!“ oder „S Novym godom!“

Frau Tulska und Herr Sosnovskij von der Warschauer Universität wollten an zwei Musterseminaren zu den Themen „Feiertage“ und „Eigennamen“ demonstrieren, wie man mit vorhandenen Lehrmaterialien einen kreativen und komplett interaktiv angelegten Unterricht

macht. Wir waren jetzt die Studenten und wurden ganz schön hart rangenommen. Und es hat funktioniert. Jeder Einzelne war konzentriert und engagiert dabei. Und Spaß gemacht hat der Unterricht allemal.

In der Stunde zu den russischen Eigennamen gefiel uns vor allem die ethnologische Komponente. Sich russische Namen einzuprägen, ist keine leichte Aufgabe. Immerhin bestehen sie aus Vor-, Vaters- und Familiennamen. Da Russen ausgesprochen kreativ sind, gibt es dann noch die verschiedensten Varianten der Verkürzung des Vornamens. Da kann es schon hilfreich sein, wenn man sich ein wenig mit der Herkunft und Bedeutung der Namen auskennt. Und wer möchte nicht gern wissen, was hinter seinem eigenen Namen steckt und welcher Tag des Jahres mit dem eigenen Namen verknüpft ist? Für Russen sind das ganz elementare Dinge.

2.2.1. Etwas Eigenes probieren

Jetzt sollten wir wieder als Lehrer sein und in Kleingruppen zum Thema „Was mögen wir und was mögen wir nicht?“ ein Unterrichtskonzept entwickeln.

In enger Kooperation mit habe mit Kolleginnen aus London und Oldenburg haben wir folgende Konzeption entwickelt:

1. Wie sagt man auf Russisch ...?	5. Laut und still lesen: Interview mit einer bekannten Persönlichkeit über deren Vorlieben und Abneigungen.
2. Szene zum Kennenlernen aus einem beliebten sowjetisch-russischen Film ansehen. Wer mag was (nicht)? Wird aus denen ein Paar?	6. Speed-Dating.
3. Paarweise Unterhaltung über Vorlieben und Abneigungen unter Einsatz verschiedener Wendungen.	7. Anzeige in der Rubrik „Bekanntschaffen“ schreiben.
4. Grammatiktraining zu den Wendungen.	

3. Fazit und Ausblick

Ungeachtet dessen, dass es in solchen Veranstaltungen nicht immer nur um brandneue Dinge gehen kann, halte ich den Wert eines solchen Zusammentreffens von Kollegen, die alle mit den gleichen oder ähnlichen Probleme konfrontiert sind, für sehr wertvoll. Allein der Austausch zählt! Jeder hat etwas beizusteuern. Und jeder kann auch einmal über seine Sorgen sprechen. Hier ist es dem Veranstalter jedoch besonders gut gelungen, den Ablauf von Anfang bis Ende interaktiv zu gestalten.

Zu schade, dass ich den Sonnabend bereits anderweitig verplant hatte. Berlin bietet eben sehr viel Spannendes, wie z. B. das Forum „Russland und Deutschland im wissenschaftlichen Dialog. Partnerschaft der Ideen“, von dem ich mir ebenfalls nützliche Informationen und anregende Gespräche erhofft hatte und auch bekommen habe.

Aber zum Glück ist der Abschied ja nicht für immer. Schon Ende Oktober gibt es auf der Expolingua die nächste Gelegenheit für ein Treffen. Und im November lädt das Russische Haus in Berlin zur „Woche der russischen Sprache“ ein. Und natürlich wird auch das große Jubiläum der Viadrina Anlass für eine erneute Begegnung der Russischlehrer sein.

Also dann bis bald in Berlin oder Frankfurt/Oder. Oder auch: „Do skoroj vstreci!“ Wenn wir schon mal über Russisch reden.

Berlin, 26.09.11

Dr. Susanne Laudien, Humboldt-Universität Berlin, ZE Sprachenzentrum

IV międzynarodowe seminarium podnoszenia kwalifikacji dla slawistów 2011 we Frankfurcie nad Odrą

W dniach 22-24 września 2011 r. odbyło się na Uniwersytecie Viadrina we Frankfurcie nad Odrą międzynarodowe seminarium metodyczne „Interaktywne metody i materiały do nauczania języka rosyjskiego na uczelni wyższej poza krajem nauczanego języka”. Organizatorem seminarium oraz jego pomysłodawcą była Pani Elena Dormann – kierownik zespołu języka rosyjskiego Centrum Języków Obcych Uniwersytetu Viadrina.

W seminarium wzięło udział 23 wykładowców języka rosyjskiego z 9 krajów: Rosji, Niemiec, Portugalii, Finlandii, Czech, Anglii, Szwecji, Indii oraz Polski. Część spośród wykładowców różnego rodzaju uczelni wyższych uczestniczyła w seminarium nie po raz pierwszy.

Podczas seminarium wykładowcy mieli okazję poznać się nawzajem, dowiedzieć się o systemie nauczania języka rosyjskiego na uczelniach różnych krajów, systemie certyfikacji, problemach związanych z nauczaniem w grupach międzynarodowych oraz studentów bilingwalnych, doświadczeniu w pracy wykładowcy języka rosyjskiego pracującego poza Rosją.

Pierwszego dnia seminarium Pani Elena Dormann zaprezentowała Uniwersytet Viadrina: jego strukturę, cele kształcenia, misję, specyfikę, organizację procesu dydaktycznego ze szczególnym uwzględnieniem nauki języków obcych w tym języka rosyjskiego. Poprowadzona żywo, w sposób uporządkowany i przejrzysty prezentacja sprowokowała uczestników seminarium do dyskusji, która przeciągnęła się na przerwę kawową.

Po przerwie, podczas której uczestnicy mogli spróbować rosyjskich wyrobów cukierniczych – bowiem i o takie detale zadbał organizator seminarium – rozpoczęła się część warsztatowa. Zaproszony gość, Pani Swietłana Remizowa, dyrektor naczelny wydawnictwa «Русский язык. Курсы» z Moskwy zaprezentowała ofertę wydawnictwa tytułując ją „Współczesny rynek wydawnictw do nauki języka rosyjskiego jako obcego odbiciem różnych koncepcji metodycznych”. Prezentacja wzbudziła zainteresowanie słuchaczy. Wykładowcy dzielili się własnymi doświadczeniami z pracy z konkretnymi publikacjami wydawnictwa. Towarzysząca seminarium wystawa podręczników, materiałów uzupełniających, realioznawczych, zbiorów gier i zabaw znakomicie uzupełniła wystąpienie Pani Remizowej, a prezentowane publikacje dosłownie wrywano sobie z rąk. Wykładowcy mieli możliwość zamówienia poszczególnych pozycji. Usystematyzowanie wiedzy uczestników seminarium o ofercie wydawniczej wydawnictwa «Русский язык. Курсы» z całą pewnością poszerzyło ogląd możliwości wsparcia wykładowcy w jego pracy ze studentami na wszystkich poziomach zaawansowania.

Drugiego dnia wykładowcy języka rosyjskiego Szkoły Języków Obcych Uniwersytetu Warszawskiego Magda Tulska i Wojciech Sosnowski prowadzili warsztaty, których celem była prezentacja technik pracy na zajęciach języka rosyjskiego. Techniki, metody, strategie nauczania języka przedstawiono podczas dwóch lekcji na poziomie A2: „Nowy Rok w Rosji” oraz „Rosyjskie imiona, imiona ojcowskie i nazwiska”. Każda lekcja została omówiona. Uczestnicy seminarium zgłaszali swoje uwagi, wątpliwości, pytania związane z zaprezentowanym materiałem. Dyskusja miała twórczy i konstruktywny charakter.

Ostatniego dnia seminarium wykładowcy z Polski zaprezentowali metody pracy z filmem na zajęciach języka rosyjskiego dla poziomu B1 i B2. Każda z przedstawionych technik została omówiona i przedyskutowana. Po warsztatach część osób udała się wraz z Panią Eleną Dormann na wycieczkę do Berlina szlakiem śladów rosyjskich w tym mieście. Wycieczka była niezwykle ciekawa i poruszająca, a jej miłym akcentem finalnym była kolacja w rosyjskiej restauracji.

Seminarium bez wątpienia podniosło kwalifikacje zawodowe wykładowców języka rosyjskiego. To były trzy niezwykle intensywne dni, podczas których nikt się nie oszczędzał. Zaangażowanie uczestników było wzorowe, życzliwe, obiektywne i cenne uwagi sprzyjały wymianie myśli i procesowi twórczemu, jakiemu wszyscy się poddali. Walorem seminarium był jego czysto praktyczny charakter. Na najwyższe uznanie zasługuje organizacja przedsięwzięcia. W seminarium wzięli udział nauczyciele, którzy chcieli się uczyć, byli otwarci, entuzjastyczni i najzwyczajniej w świecie mili. Wydaje się, że dowodem na efektywność seminarium w Uniwersytecie Viadrina jest fakt, że wielu z nas już teraz deklaruje chęć uczestnictwa w następnym spotkaniu za rok.

Dziękujemy Pani Elenie Dormann i władzom Uniwersytetu Viadrina za umożliwienie nam, wykładowcom języka rosyjskiego z Europy, spotkania w celu wzbogacania warsztatu pracy w najlepszych z możliwych warunkach. Dziękujemy za zaangażowanie, wysiłek, wspierającą organizację i świetną atmosferę.

Do zobaczenia za rok!

Magda Tulska, Wojciech Sosnowski
Universität Warschau, Polen